

ÅRSSKRIFT 2013

HAVNDAL EGNSARKIV

Evelinero

matr. nr.13i, Udbyneder by, Udbyneder sogn

Af Henning Juul Sørensen

Personer på billedet på forsiden: fra venstre mod højre: Harry (Hjalmars søn), Oldemor Karen, Bedste Klara, Dagny (mor), Karla, Kristian (morfar) og Johan (plejebarn).

Huset er placeret på ”bakken” udenfor skoven til herregården Overgård på Udbyneder mark.

Området er kendt som Bilidt. Det er formentlig bygget i forbindelse med udflytningen fra Overgård i midten af 1800-tallet. Det skiller sig ud fra de 2 røde huse ved landevejen fra Udbyneder til Overgård, som tilhørte godset og var tjenesteboliger for bl.a. skovfogeden.

Ved folketællingen FT1870 bebos huset af *Christian Carl Linnet* og hustruen *Eveline Linnet*, født Larsen samt 5 børn. Hustruen Eveline har givet navn til huset, - et navn, der stadig bruges på egnen.

Ved FT 1.februar 1890 bor de der stadig, og der er kommet 2 børn til.

I løbet af 1890 lejes huset ud til mine oldeforældre Laurits og Karen Sørensen og deres 3 børn. De flytter fra Ingerslev syd for Randers fjord og nær Estruplund gods 1.5.1889 og Laurits og den ældste søn Hjalmar får arbejde i skoven. De har boet i Hundsig i en overgangsperiode indtil huset brændte.

Det nøjagtige tidspunkt for, hvornår det sker, og hvornår de lejer sig ind på Evelinero, kendes ikke, men d.28.9.1890 overdrager C.C. Linnet huset til Laurits Sørensen for i alt 800 kr. Jeg har affotograferet dokumentet på Landsarkivet i Viborg, hvor det fremgår, at det er ”læst” ved retten i Mariager d. 5.11.1890.

Historien herom fortælles af Hjalmar Lauritsen, som var den næstældste af børnene. Han blev skovfoged på Overgård og har fortalt denne historie blandt meget andet om livet i skovene på Overgård til sin efterfølger Apollo. Alt er optaget på bånd, som jeg er i besiddelse af.

Hjalmar fortæller, at Linnet gerne ville sælge huset til sine lejere, som jo desværre ingen penge havde. Godsejeren på Overgård var også interesseret, hvad naboerne ikke var begejstret for. Nærmeste nabo var Øster Vejgård og gårdejer Niels Hjort lånte Laurits Sørensen 600 kr., så handelen kunne gennemføres uden at godset blev indblandet.

Livets gang på Evelinero kan følges ved bl. andet at se i folketællingerne.

FT 1901: Laurits er daglejer. Sønnen Kristian er 11 år og bor hjemme endnu. Endvidere har de taget et plejebarn i huset. Det er **Margrete Henriette Grundahn**, født 12.1.1895 af ugift stuepige på Overgård, **Severine Jensine Nielsen**. Udlagt barnefader er tjenestekarl **Viggo Emil Grundahn**.

Laurits Sørensen er fadder ved dåben i Udbyneder kirke.

FT 1906: Laurits er skovarbejder. Hjalmar bor hjemme og er daglejer på Arensborg. Kristian er udlært som gartner på Arreskov Gods ved Korinth på Fyn og er indkaldt som soldat i Høvelte. Plejebarnet er der ikke mere.

FT 1911: Laurits og Karen har taget endnu et uægte barn i pleje. Han er opført som **Johan Josefsen** og er født 31.12.1906 af en polsk tjenestepige på Charlottendal. Han er hos dem, indtil han kommer i billedskærerlære. Han får senere navnet **Johan Muskala** og dør barnløs på Sjælland i 1990.

Endvidere bor Kristian hjemme. Han er nu er forlovet med Klara, som han har truffet medens han var soldat i Høvelte. Efter soldatertiden har han været gartner på herregården Birkelse ved Aabybro nord for Limfjorden og Romdrupholm ved Klarup sydøst for Ålborg. Han er så taget hjem for at give en hånd med.

31.10.1913 bliver Kristian Lauritsen og Klara gift i Karlebo kirke og flytter straks ind på Evelinero.

FT 1916: 2 generationer lever nu under samme tag. Johan bor stadig hjemme og Kristian og Klara har fået deres første barn Karlo Leonhard d.10.9.1914, medens Kristian var indkaldt til sikringsstyrken på grund af usikkerheden omkring 1. verdenskrig.

Den 15.marts 1917 overdrager Laurits og Karen Sørensen ejendommen til Kristian og Klara Lauritsen. Der har åbenbart ikke været diskussion om, at det var Kristian, der skulle drive ejendommen videre. Jeg har fundet skødet på Landsarkivet, der er tinglyst som skøde og som pantstiftelse for aftægt og udbetaling. Randers Amtsstue bevidner d.17.3.1917, at ejendommen er sat til en ejendomsskyld på 6000 kr.

Med påstående bygninger og besætning, der består af 2 heste, 3 køer, 1 kvie, 1 kalv, 1 får og 2 geder. Ejendommen overtages pr. 1.april 1917, da købesummen på 11.500 kr. er berigtiget som følger:

- a. Køberen overtager den i ejendommen prioriterede gæld til Kreditforeningen af Jydske Landejendomsbesiddere for dennes oprindelige pålydende 5500 kr.
- b. Køberen forpligter sig til ved sin underskrift herpå til at yde mig og hustru i vor livstid aftægt, som nedenfor anført af kapitalværdi, årligt 300 kr., i alt 4500 kr.

c. Køberen forpligter sig ligeledes ved sin underskrift herpå til senest 1 år efter min og min hustrus død at udbetale til sine søskende følgende beløb uden renter.

1. Hjalmar Sofus Lauritsen	600 kr.
2. Betty Hedvig Lauritsen, gift med arbejdsmand Rasmus Larsen	600 kr.
3. Plejebroder Johan Josefsen	300 kr.

Herefter en detaljeret beskrivelse af indholdet i aftægtsaftalen og endelig en bevidnet underskrift af ***Kristian Emanuel Lauritsen*** og ***Laurits Sørensen***.

Karen og Laurits 1925-30

Laurits og Karen er nu på aftægt. Klara venter mor, da de overtager ejendommen 1.4.1917. Min mor er født 1.6.1917 som deres 2.barn. Hun bliver dog hurtigt enebarn, idet Carlo Leonhard dør 4 år gammel 1.juledag 1918 af den spanske syge, som var en pandemi, som på verdensplan dræbte 50 mio. mennesker, heraf 14.000 i Danmark. Epidemien fik navnet "Den Spanske Syge", idet Spanien var et af de få lande, der ikke deltog i 1.verdenskrig og derfor ikke havde streng presse censur. Af den grund blev de første tilfælde af sygdommen rapporteret fra Spanien.

Nyere forskning viser, at den med stor sandsynlighed startede i Kansas i USA, og at det drejede sig om et influenzavirus H1N1, som vi kender fra begyndelsen af 2000. På det tidspunkt var der ingen vaccination eller lægemiddel mod sygdommen.

Børneflokket ser herefter ud som følger:

<i>Dagny Elisabeth Lauridsen</i>	født 01.06.1917
<i>Karla Leola Lauridsen</i>	født 25.05.1920
<i>Olga Marie Lauridsen</i>	født 20.04.1922
<i>Vandal Lauridsen</i>	født 15.12.1924
<i>Knud Lauridsen</i>	født 20.09.1926

Alle er ifølge kirkebogen døbt med ”blødt d” og ikke med ”t” i Lauritsen, som faderen.

<i>Laurits Sørensen</i>	dør 25.04.1932
<i>Karen Sørensen</i> , født Karna Joensdotter	dør 01.04.1935

Min bedstefar *Kristian Emanuel Lauritsen* dør 19.11.1945

Bedste Klara sidder nu alene tilbage på ejendommen. Hun har 5 voksne børn, med hvem hun ønsker at sidde i uskiftet bo. Ifølge udskrift af Skiftebogen for Retskreds Nr.62, Mariager Købstad blev skifteretten sat 31.december 1945 på embedskontoret i Mariager Kloster af dommerfuldmægtig Schrøder.

Af udskriften, som jeg har fremskaffet i kopi fra Landsarkivet i Viborg, fremgår bl.a. følgende:

Mødt var Afdødes Enke Klara Marie Vilhelmine Lauridsen, født Sørensen, der er myndig og i Stand til at opfylde sine Forpligtelser. Hun erklærer, at Afdøde ikke har været i andet Ægteskab, ikke har oprettet Testamente eller har Særformue, og at hans eneste Livsarvinger er deres Fællesbørn, nemlig:

1. Dagny, Boelsmand Sigfred Juul Sørensens Hustru, Madsdige, Udbyover, 28 Aar

2. Husassistent Frk. Karla Lauridsen, Kolding, 25Aar gml.
3. Husassistent Frk. Olga Lauritsen, Silkeborg, 23Aar gml.
4. Landmand Vandal Lauridsen, Udbyneder, 22Aar gml.
5. Landmand Knud Lauridsen, Udbyneder, 20Aar gml.

Afskriften foretages d. 7. juni 1948 og dens rigtighed bekræftes af dommeren i Mariager og tinglyses som adkomst for Klara til afdødes ejendom Matr. Nr. 13i, 20i, 17aa Udbyneder By og Sogn d. 14.juni 1948. Randers Amtsstue meddeler 11. juni at Ejendomsskyldværdien pr. 1.10.1945 er ansat til 12.000 kr, heraf grundværdi 6.300 kr.

Grunden til tinglysningen af skiftet i 1945 skal uden tvivl ses som forberedelse til salg eller overdragelse af ejendommen. Dette sker forståelig nok også i 1950. Bedste Klara er 60 år gammel og børnene flyttet hjemmefra.

Med virkning fra 1. juli 1950 overdrager Klara ejendommen til sin yngste søn Knud Lauridsen, der da er 23 år gammel.

Af skøder, der ligeledes ligger kopi af fremgår bl.a. følgende:

Sælgerinden forbeholder sig vederlagsfri Bopælsret for sig og sin søn Vandal Lauridsen indtil 1 Maj 1951.

Købesummen andrager kr. 24.000, der berigtiges på følgende måde:

1. Køber overtager og tilsvare, skadesløst for sælgerinden, samt forrenter fra 11 juni Termin d.A en gæld til Jydsk Land-Kreditforening, Viborg på opr. Kr. 11.000
til 4% Rente. Skete afdrag på laanet samt reservefondsandelen kommer Køber til gode.

2. Samtidig hermed overtager Køberen en Sælgerinden
paahvilende Gæld til sin søn Vandal Lauridsen paa
Kr. 3.000
3. Samtidig hermed udsteder Køberen Pantebrev til Sælgerinden
paa
Kr. 5.000
4. hvilket Pantebrev forrentes med 4% fra Dato at regne og
henstår uopsigeligt fra Kreditors Side indtil 11. Juni Termin
1953.
5. Kontant i Dag betales
Kr. 2.000
6. hvorfor Sælgerindens Underskrift herpaa tillige tjener som
Kvittering.
7. For Restsummen
Kr. 3.000
8. meddeler Køberen Kvittering paa sit Krav paa samme Beløb
til Sælgerinden.

I alt **Kr. 24.000**

Skødet underskrives 25.juli 1950 og tinglyses 31.juli 1950.

Børnene på Evelinero, i Fra venstre mod højre: Karla, Knud, Olga, Vandal og Dagny (mor).

Dagny og Sigfred Juul Sørensen fik tre børn: Henning, Inge og Kirsten.

Evelinero februar 2013

EN LÆRERINDE OG EN MOSAIK.

En ung lærer blev omkring århundred-skiftet, måske endda lidt før, kaldet til lærerstilling i Hou ved Mariager. Han døde i en ung alder og efterlod sin hustru og 2 små drenge, Frode og Peter.

Hustruen, Marie Sørensen, var økonomisk dårligt stillet, for det var jo ganske andre tider dengang. Men hun besluttede, at hun selv ville opfostre og opdrage sine to drenge og fik dem i pleje, mens hun tog på seminarium, hvor hun blev uddannet som lærerinde og senere ansat ved Kastbjerg skole.

Fru Sørensens livsvilje, beslutsomhed og energi bragte hende videre. Hun nåede sit livs mål, nemlig at have børnene hos sig igen.

Marie Sørensen var lærerinde i Kastbjerg fra 1905–1943, og flyttede derefter til Pjedsted ved Fredericia.

Hendes tanker vendte tilbage til kommunen her, og naturligvis især til skolen i Kastbjerg.

Det ved vi med sikkerhed, fordi hun - efter samråd med sine sønner - ved sin død havde testamenteret

10.000 kroner til Udbynder-Kastbjerg Kommune, at anvende til et minde om den tid, hun havde tilbragt her.

Det var fru Sørensens ønske, at man så vidt muligt lod kunstneren finde frem til et religiøst motiv.

Kunstværket, der forestiller "Noahs Ark", blev udført under ledelse af professor Bøggild og elever fra Kunstakademiet i København.

Mosaikvæggen blev færdig i 1969 og opsat i aulaen i den dengang nyopførte Havndal Centralskole. Skolen i Kastbjerg var da nedlagt.

Marie Sørensen døde i 1967.

Carl G. Thomsens Rutebiler, Udbyneder

Tre generationer. Fra venstre ses Carl G. Thomsen, Knud Thomsen og Jørn Thomsen.

08.03.1920:

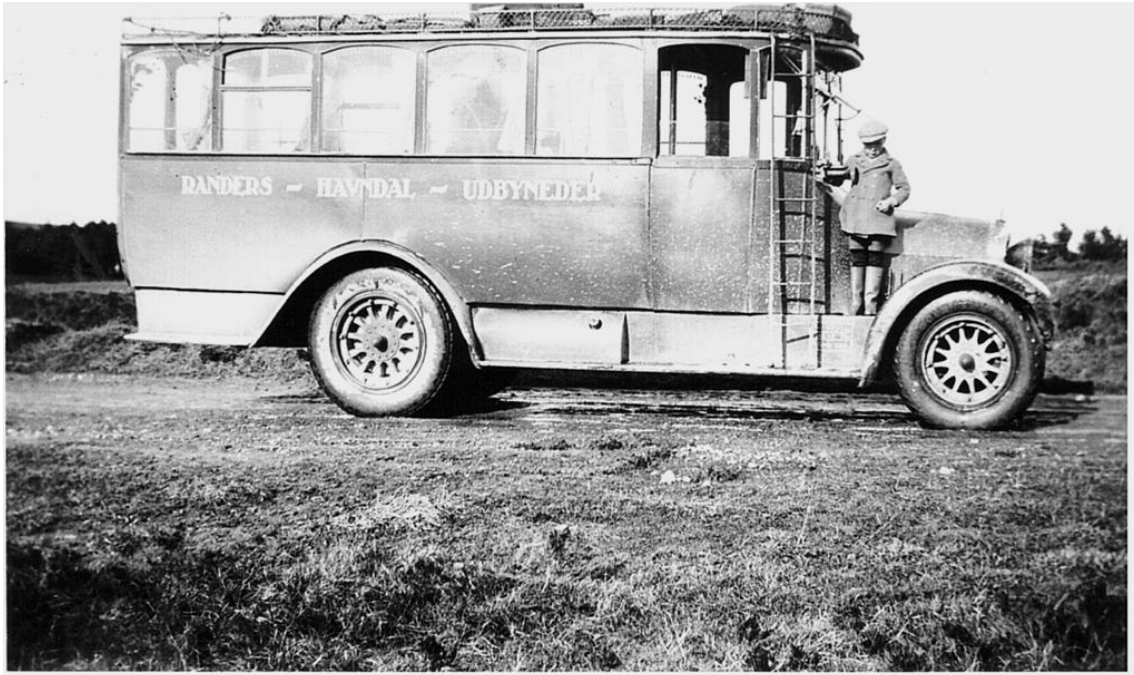
Præsentation af rutebil til ny rute: Randers - Mejlby - Linde - Hald - Stouby - Gjerlev - Stangerum - Kastbjerg - Havndal - Vindblæs - Hadsund. Køretid ca. 2 timer, 2 dobbeltture.

Dette er første gang, der åbnes en rutebilforbindelse gennem Havndal, og det er værd at bemærke, at den meget svarer til 237's rute. Før 1920 var der kun meget få rutebilruter i Danmark, men i 1920 blev der oprettet adskillige. Ruten var ejet af N.P. Andersen og P. Madsen, Randers. Formentlig blev den rute ikke ved med at køre til Havndal, men kører ad landevejen direkte mellem Randers og Hadsund (med stop ved Kastbjerg), idet der i 1921 oprettes en rute Udbyneder - Havndal - Randers af Christen Larsen, Randers. Den blev overtaget af chauffør Sigurd Nielsen, Randers i 1924. Ruten blev 1. april 1930 overtaget af rutebilejer Carl Georg Thomsen, Udbyneder, der var født 24.5.1901. Ruten er begrænset af hensyn til Randers-Hadsund Jernbanen, men der var etableret samarbejde mellem ruten og banen med udveksling af billetter. Han var ejer af ruten indtil efter 1940 og brugte 2 N.A.G. rutebiler med 25 pladser, den ene fra 1930, den anden fra 1933. Midt i 30'erne udgjorde den daglige kørsel på ruten 159 km. Senere tilkøbtes ruten Stouby - Hald - Linde - Mejlby - Randers. Sammen med ruterne blev der kørt en del turistikørsel ind/udland allerede fra 1948.

Fra Randers Dagblad 1948: En dag med en rutebilchauffør.
"Udbyneder-Havndal-Randers retur om og om igen. Chaufføren på rute 4 kender ruten lige så godt som sin egen bukselomme. Den store vogn er fyldt til randen med skolebørn, snakkende damer, en enkelt med strikketøj. Så er der manden der breder sin avis ud til stor gene for en dame der sidder på det samme sæde. Hvert øjeblik smider chaufføren en avis ud på landevejen. Vognens tag er fyldt med større pakker, landbrugsredskaber og meget andet. Rutebilen stopper ved Købmandsforretninger og Brugsforeninger med varer og aviser. Overalt sættes skolebørn af og de sidste er hjemme i Udbyneder kl. 16.00. Chaufføren Knud, der er søn af Carl G. Thomsen, skal have en kop eftermiddagskaffe - der er nemlig kun 5 minutters ophold i Udbyneder, så skal vognen retur mod Randers igen."
Begge ruter blev i 1970 solgt til "De grønne busser" v/H.J. Obel, Randers.

Ruten Randers - Dalbyover - Hadsund, der blev oprettet efter Hadsundbanens nedlæggelse i 1969, tilhørte sønnen Knud Thomsen, Randers, overgik også til "De grønne busser" i 1970 Knud Thomsen startede turist-vognmandsforretning i 1954 til 1977. Ruten Randers-Tirstrup Lufthavn, købt 1955/56.

Barnebarnet Jørn Thomsen har arvet familiens interesse for busser og transport. Nordbyens Autoudlejning – udlejning af veteran-bus – CALPAM Randers Depot – chauffør hos Kronjyllands Taxa-bus. Jørn har lavet en mappe med fotos og beskrivelser fra bedstefaderens og faderens tid med rutebiler. Mappen kan ses på Havndal Egnsarkiv.

Carl Thomsens bus 1927

Carl Thomsens bus 1965

Fra venstre ses: Niels Jensen, Poul Kjeldsen, Holger Bruun, Åge Nielsen, Knud Nielsen og Thorkild Torngaard

BORGERFORENINGENS 50 ÅRS JUBILÆUM 3. FEBRUAR 1953

3 Randers Dagblad

Festligt Jubilæum i Havndal Haandværker- og Borgerforening

*Stadig Opgaver for Haandværkerforeningerne, sagde
Landstingsmand Melchior Kjeldsen i sin Lykønskning
til den initiativrige Forening.*

Den jubilerende Forenings Bestyrelse. Fra venstre ses Centralbestyrer Vilh. Jensen, Maskinhandler Niels Ejnar Dahl, Slagtermester B. Nielsen, Formanden, Politibetjent Engholm Jacobsen, Installatør E. Lykkemark Sørensen, Købmand Bang Henriksen og Cykelhandler Chr. Juul.

Vil du vide mere om egnen og befolkningen, er du velkommen til at besøge:

HAVNDAL EGNSARKIV
Udbyneder – Kastbjerg Sogne
Vesterbro 1, 8970 Havndal
Tlf. 86 47 10 13
e-mail : havndal.egnsarkiv@mail.tele.dk

Vi har åbent hver torsdag fra 14 til 17
eller efter aftale.

Bestyrelsen i Udbyneder-Kastbjerg Lokalhistorisk Forening:

Formand:	Inger Knudsen	86 47 00 59
Næstformand:	Kirsten Bugge	86 47 05 03
Kasserer :	Erik Bækgaard	86 47 04 21
Sekretær :	Kirsten Metzker	86 47 03 96
	Lilian Christensen	86 47 05 20